

ՓՈԽԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԻ

«ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՏԱԳՆԱՊԸ»

Դ.

Ընդհատելով պահ՝ մը մեր Խմբագրականներու շարքը, ներկայացնենք մարդեր, եթէ կարելի է տակաւին մարդ կոչել զանոնք, որոնք կը խիզախեն պահանջել բաներ՝ վեր իրենց խելապատակէն և իրաւասութենէն: Վստահ եմ թէ ընթերցողներս նշմարած են ծածուկ ողբերգութիւնը, որ կը թաւալի Սփիւռքի տղամուտ ափերուն վրայ, և պիտի գնահատեն նիզակամարտը, որ բացած եմ մերօրեայ զրուժաններու և Մերուժաններու դէմ:

Անոնցմէ առաջինը՝ ծանօթ Դիմակաւորը: Մէկը որ աւելի քան երեսուն տարիներ վայելեց իմ բարիքս ու պաշտպանութիւնս, կերաւ իմ պնակէս, յետոյ անոր մէջ թքնելու համար, Թուրքի մը վայել զգացումով: Թուրքը անզամ պիտի չկրնար Դիմակաւորին չափ խաբել իր խղճը, ըսելու բաներ՝ որոնք զուլութիւն չեն ունեցած մեր այս աշխարհի բարի արեւին տակ: Պատճառը այս անհայտութեան և անմարդկայնութեան հասկնալի է բոլոր անոնց համար, որոնք ծանօթ են Ֆրոյտեան հոգեբանութեան, չըսելու համար Խխտաբանութեան եւ րեսներուն: Պիտի չուզէինք վերբերել թաքուն ողբերգութիւնները մարդոց, եթէ անոնք չստիպէին: Յանցանքը զուցէ Դիմակաւորին չէ, եթէ չէ կրցած ցարդ որեւէ մարդկային զգացում ունենալ, քանի որ ի ծնէ դատապարտուած էր այդ զգացումը չունենալուն և իր հաշուոյն ապրելու միայն:

Խեղճ արարած, որ ամէն բան աչք առեր է և ճգնաժամային համակերպութեան մը մէջ դադրած է իր հայութենէն և մարդկութենէն: Եթէ ժամանակ ունենայի, այս ցաւազին արարածը կրնար նիւթ հայթայթել տարօրինապէս վրդովիչ բայց մարդկային վէպի մը, մոռցնել տալու չափ Օսկար Ուայլտի չարիքը մարմնաւորող Տօրենը կրէյի Խխտաբանական վէպը: Տակաւին, ցնորատու խոյանքներու հանող և անարգութեան մէջ արգահատանք հրաւիրող իր հիւանդագին խառնուածքը պիտի չուարեցնէր Յուդաներն ու Բարաբբաները:

Այսպէս՝ ուրեմն, թշուառամիտ արարած, կ'անդադառնաս անշուշտ թէ իմ պաշտպանութենէս վերջ մնացիր անպատասպար, ծով ինկած խլեակի մը պէս: Ոչ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի զթասարտութիւնը, որուն հրահանգներուն չուզեցիր հնազանդիլ, ոչ ալ ուրիշներու բարեխօսութիւնները չկրցին քեզի վերադարձնել փառքն ու պատիւը, զորս իմ շնորհիւ աւելի քան քսանհինգ տարիներ ունեցար: Եւ այժմ ատենն է որ կոյր ամայութենէն քաշալերուած, ունայնացած և քանդուած փառքիդ գերեզմանոցը երթաս, փորես հողը, հանես անցեալիդ դիակը և չունեցած զգացումովդ ողբաս, կրկնելով քեզիպէսներուն յատուկ աւաղանքը: Դիակը որ գուն ես, պիտի պատասխանէ քեզի մահացու պարշաքով: «Ո՛ւր էիր, ուր իջար»:

Անկէ յետոյ քանի անգամներ ուղեցիր ետ դառնալ գէպի գերեզմաննոցը ունայն և քանդուած փառքիդ, որուն պատանքը կը փորձեն կարել Մանրուքներն ու Յարալէզներու խմբակը, իբրև յաւիտենական սուգի մը համակերպութեան ուխտադրութիւն: Կը մեղքնամ տայ անմարդկային խելակին, և կամ՝ գուցէ չափազանց վայրագ, կ'ուզեմ նուրբ վայելքը ունենալ իր տարիներէ ի վեր դողահար սպասած վերջնական և ամբողջական զլիատման, խեղդելու զինքը իր ֆիզիքական և բարոյական անձէն դուրս պոռթկացող անսպառ և թանձրախուռն զարշաքին մէջ, Աւելորդ է ըսել թէ լրբութեան աստիճան մը կայ, որուն Դիմակաւորները միայն կրնան հասնիլ, անպատուելու իրենց ցեղը, իրենց անձին անպատասխանատու անճոռնութեամբը և իրենց ուղեղին քառմանի դատարկութեամբը:

Մատնութիւնը հոգեկան փոքրութիւն է և փոքր ժողովուրդի ծաղիկ, Ստորին այդ գէնքը, ուրիշ ժողովուրդներու քով հաշիւի արդիւնք, մեր մէջ կապուած է առհաւական ախտերու, Խառնուածքի հոսում մը, վրէժխնդրութիւն մը՝ մեզմէ ներս գործող, ինքզինքնին ծախող մարդերու համար դաւաճանութիւնը ամենէն աժան արարքն է: Իրենց ցեղին դէմ եղած են ըմբոստացողներ, որոնք արիւնի այդ ցայտքով անցած են թշնամիին կողմը, բայց ուրացումը ընդունած արձակ բազուկով: Նոր օրերու դաւադրութիւնը կը պահէ իր ճգնաժամ հոգեհիւսքը: Բորբոսն է ան սմտեղուկ հոգիներու, որոնց մենաշնորհը ամփնայու, տաքնալու, ընդմիջումի անընդունակ ըլլալն է: Փոքր մարդերու այս ընդերկրեայ գործն է որ զգուելի կ'ընէ Դիմակաւորի նման արարածները:

Դիմակաւորը ինչի՞ն կը պարտի նկարագրի իր այս զգուանքը: Զինքը լաւ ճանչցող մը այսպէս խօսեցաւ իր մասին. «Անոր պատանութիւնը, Հալէպէն Անթիլիաս, նիւթ տուած է շատ մը զրոյցներու, իբրև բացատրիկ որձևէզ մը այդ օրերուն: Աճէմեան Հաննան դպրոցին ամենէն խելացին էր, բայց ամենէն ցածր: Քսանի դուռներուն՝ անոր մարմինը դեռ կը վարանէր պատանութեան անստոյգ մոյնքին մէջ, որ անոր սեռը կարճ մազերէն միայն կը հաւաքէր: Այսպէսով ան պիտի ստեղծէր դպրոցէն ներս ընդարձակ տուամ մը... Փափուկ իր դիմադծերը չհազան առնական կառոյց և կողակիցը եղաւ տարինբերով իր ընկերներուն: Խորապէս էզ, ան անհուն հաճոյքը ունէր այն տառապանքին՝ զոր կը պարտադրէր իր շուրջը դարձողներուն... Այս խաղերը բան մը կը խոստանային իր ապագայ նկարագրին համար, որ յետոյ պիտի յայտնուէր, վերաբերելու մոլթ, տխուր և զարշիւի կողմերը իր անձին:

Յիշմբը բնաւ չինկաւ կանացի իր կաղապարէն, պահելով միշտ պատանութեան հով մը, որ խոտոր կը համեմատէր անոր հոգիի անյատակ բորբոսին: Ինչ որ իր ողբերգութիւնն էր դպրոցին մէջ, շուկայի երեսին կազմեց դարձեալ նոր սիրական զբաղումը: Սուտ խօսիլ, չտմնալ իր լրբութիւններուն համար, դաւադրել, իրարու ձգել բարեկամն ու հակառակորդը հաւասարապէս: Ցակաւին ի զին յօշաքաղութեան իւրացնել ուրիշներու գրաքները: Ան դիւանագիտութեան պիտի վերածէր բարակ այս քսութիւններն ու զոգութիւնները: Միւս կողմէն մեծ էր իր հաճոյքը դիմացինը ներք դնելու և քերծէի մը պէս թաթը նետելու հաշիւներու խարդախ կէտերուն: Ահաւոր է անոր կարծրասրտութիւնը

դրամի հանդէպ, ոչ ոք կրնայ հաւասարել, այս մարզին մէջ, անոր սրտի չափութեան, Դրամին չիլը, ինչպէս ուրիշներ կոչուածները իր մոլութիւնը կը չինեն իր հոգիին յատակը: Խառնակիչ, բամբասող, աւելի քան հինգ ամուսին փոխող ամենէն վաւերական էզը: Այսպէս պատմեց զինք լաւ ճանչցողը, որ զպրոցական ընկերը եղած էր իրեն Անթիլիասի մէջ:

Գանք այժմ Ռամկավար կուսակցութեան պատիւ չբերող կարգ մը մուրիկներուն, որոնք Բարեգործականի թիւին տակ մտած՝ անխղճօրէն կը ծախեն վարկը իրենց կուսակցութեան: Անոնցմէ առաջինը՝ Բարունակ Թովմասեան: Մարդկային շքեղ կերպարանք մը, որ կը քալէ առանց զիտնալու, կը մտածէ առանց զգալու: Եթէ պարտէզներու եզրին իրեն նմանող մարդազէյ մը դրուէր, ոչ միայն թուշուներ, այլ նաև զայնք պիտի սարսափէին: Տարիներով բարեկամներ եղանք, առանց պատրանք ունենալու իր ուղղամտութեան և անկեղծութեան ցուալի անկարողութեանը մասին: Սակայն այդ քիչ խղճահարը տարիներով առաջնորդը եղաւ իրեններուն, վարելով իր կուսակցութեան քաղաքականութիւնը, շնորհիւ իր շուրջի ոչնչութիւններուն: Տիրան-եղիշէի խնդրէն վերջ, արդէն պէտք եղածէն աւելի թափանցիկ լուծեամբ մը մաքրագործած էր ինքզինքս նման կարծեցեալ բարեկամներու թունաւոր աղտէն: Հիացումէն սահմակելու և երախտագիտութենէն քրտնելու համար պէտք էր համոզուած տիրացու մը ըլլալ: Սուտակասպաս մըն ալ ինքը, Պր. Բարունակ Թովմասեանը: Տարիներով հարուստ հարսնցու մը փնտոեց, և վերջապէս, իմ շնորհիւ յաջողեցաւ գտնել: Պատկը մէկ շաբաթով յետաձգեց, գանձելու համար իր աներհօր կողմէն խոստացուած դրամը . . . :

Երկրորդ սուտակասպասը՝ Պր. Հայկաշէն Ուզունեան, որ տարիներով Պէյրութի աղիկանց վարժարանի առջև պիտի կենար, դարպասելու Հապէշիստան ապրող հարուստի մը տանակեց տարեկան աղիկը: Ի վերջոյ յաջողեցաւ փեսան ըլլալ այդ պատուական հարուստին: Ընտանիքին մաս կազմելէ յետոյ, ինքզինքը ժառանգորդներէն մին յայտարարել տուաւ և եղաւ վարիչը իր աներհօր գործին, կրծելով ոչ միայն կաշիները խաղախորդարանին, այլ նաև ոսկորները իր աներհօր և ժառանգորդներուն: Այս անպարկեշտ արարածը, իր իւրացուցած դրամներով, այժմ առանց ամէնալու մեկենաս կը հանդիսանայ կարգ մը փողոց թափուելիք հրատարակութիւններու և մրցանակի տրուած գործերու:

Երրորդը, իմաստակ սանդիմէթ Սեդրաքեանը, կուսակցութեան երթեւեկը: Իբրեւ փաստաբան, բնաւ դատարան ներկայացած չէ: Իր ուժերը վերապահած է կ'երևի Հայկական մեծ դատին, երբ օրը դայ: Այս մեծածխոր պարպութիւնը կը հաւատայ, իրեն յատուկ միամտութեամբ, թէ ազգային գործ կ'ընէ, երբ կը խօսի իր հարբախոտ ձայնով, բան մը չընտելու համար անշուշտ:

Չորրորդ՝ Պր. Սանճեանը, ներողութիւն՝ Փրօֆ. պիտի ըսէի, որովհետև ան վարիչ տնօրէնն է Գալիֆօրնիոյ Համալսարանի Լոս Անճէլըսի մասնաճիւղի Գրիգոր Նարեկացիի անուան հայագիտական ամպիոնին: Իր հանգամանքը աւելի երկար է քան իր քիթը: Իր կարողութեան վերջին չափանիշը մեծ բանաստեղծ Վահան Թէքէեանի նամականիին խմբագրութիւնն է, որ կատարեալ ձախողանք մըն է, հակառակ մամուլի մէջ երեցած դրուատալի գրութիւններու: Նազարէթ

Թօփալեանը վաթսուհի էջերով տուած է այս հրատարակութեան ողբերգութիւնը, պարզելով շփոթեցուցիչ անփութութիւններ, նամականերու անբարեխիղճ արտագրումներ, օտար բառերու անճիշդ թարգմանութիւններ, աղիտալի միջամտութիւններ, սխալներու անհանդուրժելի առատութիւն, ազճատ Հայերէն, աւելի ճիշդ՝ Ասորերէն, հակառակ որ ինքը իրով դժբախտացած Հայերէնը կը դառուանդէ օտարներու: Ահա թէ ինչու իր Փրօֆէսօրի տիպոսը շփոթութեան կը մատնէ մեզի: Եթէ արժանի չէ այդ կոչումին, կրնայ սակայն փառաւոր թեկնածուն ըլլալ սուտակապատուութեան: Մուրացկանութեան արհեստին, շատերու մօտ արուեստին, տեսակները շատ են: Զգուելի են անշուշտ անոնք, որ մասշտաբով խանութին առջև կը կենան, ապտելով որ իրենց նետուի կտոր մը միս: Շարքաթճի աղան Աւետիսը այս վերջիններէն է: Իր բարեկամ ընտանիքներուն կ'այցելէ ճիշդ ընթրիքի պահուն, ստանալու համար իր բաժինը, առանց քաշելու զսնգակին շուանը, պատմական շունին պէս: Արդեօք ինչ ստացած է ծանօթ հարուստէն, որ կը համարձակի իմ դէմս գրել: Իր զբաժները ինծի չեն հասած, սակայն կրնամ գուշակել թէ իր կաշառակերի հոգիէն, չըսելու համար ծակ պարկէն ինչ՜ր կրնան թափփիլ: Ազատեանին գործն ալ դժուար պէտք է եղած ըլլայ, որ Սանճեանի պոչէն բռնած՝ Թէքէեանի լեռն ի վեր առաջնորդեց, անոր բեռնուցած Մանրուքեանի տղարները:

Գանք հարուստներուն, որոնք իրենց անտարակուսելի անհաւաստութեան համոզումին մէջ խարսխուած, ապշուել կը փորձեն փառքը ներկային և ապագային: Փառասիրութեան ոգին և իմաստը լարծուն գետին մըն է: Եթէ փառք ըսելով պիտի հասկնանք անձին թմուկով աշխարհ լեցնելու ընդմտաւոր իշխման, չկայ իրմէ աւելի ծանծաղ ունայնամտութիւն: Իսկ եթէ հոգիին իրմէ բխած առաքելութեան բերկրանքին զգացումն է ան, ո՞վ կրնայ արգիլել զայն ինքզինքին: Փառք արհամարհողներ միայն, կ'ըսէ Վովընարկ, ստուգապէս կը փառաւորուին: Անոնք կը փախչին փառքէն, բայց փառքը կը գտնէ զիրենք անվրէպ: «Մեր փառքն ու պարծանքը մեր խղճին վկայութիւնը միայն պէտք է ըլլայ» (Բ. Կորնթ., Ա. 12):

* * *

Միշտ զանգատած եմ որ Աստուած բնաւ չէ ուզած իմ դէմս հանել մարդէն, որոնք ճշմարտութեան սէրը ունենային: Դիմագրաւել կ'ուզես Հերակլէս մը, դէմդ կը կենայ պարտապանաց մուրացկան մը, հարուստներու երանքնող մը և կամ աղկորդի մը: Զարմանալին ան է, երբ այս կարգի մարդոց հետ կը խօսիս իրենց հասկնալի լեզուով, կ'ըսեն թէ կը հայոյեմ, թէ կը զործածեմ անվայել լեզու մը, որ սակայն իրենց շատ կը վայելէ: Կ'երևի այսպէս մտածողները մայրապետ կը կարծեն զիս (ենթադրելով թէ մայրապետները չեն հայոյեմ): Բայց զրականութիւն է հայոյելը, ընտրուած ու տաք բառերով, թթու պատկերներով, արջապալի պէս վառելով դիմացինդ: Մի զարմանաք եթէ ըսեմ թէ Ֆրանսերէն *sacrer* բառը կը նշանակէ թէ՛ օծել և թէ՛ հայիցել: Բայց ես կրնամ Աստուածաշունչ Մատեանին բառերով ալ հայոյել. «Արդ ծիծաղին զին և մանկազոյնք քան զիս տիովք, զորոց զհարա նոցա ոչ համարէի լինել հա-

ւասար շանց արօտականաց իմոց» (Յովք, Լ. 1)։ Խնդրեմ, ըսէք, գեղեցիկ չէն Յորի այս հայոյութիւնը, զոր ես կ'ուզեմ մարդոց՝ որոնք լայն բացած են իրենց ժօռատ երախը ինծի դէմ։ Իմ ըրածս հայոյութիւն չէ, այլ պարտաւանք, վիրաւորանք, յաճախ այնպիսի դարձուածքներով, որ ենթական հազիւ կը հասկընայ թէ սուրս իր փո՞րը՝ թէ ոչ ուրիշ տեղ կը մտնէ։ Նման համարձակութիւն, ինչպէս իրաւունք, վայել է միայն զրեւ դիտցողներուն, մանաւանդ երբ պայքարի կ'ենլէ կապարճը ուսին, պարստաթիկ ի ձեռին։ Վիրաւորուողները թող զիտնան թէ ինչ որ ներելի է Զևսին, ներելի չէ եղին։

Յորի ընդվզումը նշանակ առած եմ ցարդ զրած Փիլիպպականներու։ Պայքար մը բացած եմ հայ մամուլի կարգ մը մակարոյծներու դէմ, տղրուկներ՝ որոնք նընկել կը խաղան մեր մամուլի անդաստանին մէջ, ճարպիկութիւն համարելով ծախել ինչ որ Աստուած զլացած է դնել Քաղքատաց տուփին մէջ։

Կրնայ ըլլալ որ արդար ընթերցող մը մեղադրէ զիս՝ Փիլիպպականներու անզուլթ և բաց արտայայտութիւններուն համար։ Երբեմն մարդիկ անպատկառութեան սահմանը այնքան կ'անցնին, որ եօթյարկանի հայոյութիւնն անգամ չի կրնար ամբռնել բացուած վէրքը։ Մեր բարի և իմաստուն ժողովուրդն ալ շատ անգամ զգացած է իր սրտին այրիլը, որ սքանչելի առածով մը կ'արգարացնէ ամենէն անողորմ քննադատութիւնը, ըսելով. «Ասանկ շան՝ ասանկ շարական»։

Անոնք որ կը մեղադրեն զիս թէ կը հայոյեմ, չեն զիտեր թէ երգումն ու հայոյութիւնը համահաւասար են։ Պատճառն այն է որ երկու բառերն ալ, մին իմաստաբանական, միւսը զաղափարական, կու գան սեռային պատմութենէն։ Արդարև հին ատեն, մարդիկ երգում ընելու ժամանակ իրենց ձեռքը կը դնէին դիմացինի երանին վրայ։ Հայերէն զիտցողները զիտեն թէ ինչ է երանը։ «Դիր զձեռն քո ընդ երանօք իմովք և երգիմեցուցից զքեզ» (Մանգ. Գ. 2)։ Ահա թէ ինչու testicule կը նշանակէ վկայ, ինչպէս temoins՝ ամորձիք։ Եւ վերջապէս jurer կը նշանակէ թէ՛ երգում ընել, թէ՛ հայոյել։ Վստահ եմ թէ Սանդիմէթը Սեդրաքեանը զիտէ այս բաները, իբրև մեծ փաստաբան՝ երկինքներէն մեզի ընծայուած։

Պէտք է ընդունիլ թէ ընկերային կեանքի մէջ՝ հայոյութիւնը պահանջ մըն է հոգին թեթևացնելու, Երգիծանքը ևս նախատիքի արտայայտութիւն մըն է, հայոյութիւն մը՝ զրական ձև ստացած։ Վիճաբանութիւնը կամ զրչամարտը ճիշդ է թէ զրական անկախ սեռի մը պատկառելի դիմագիծը ստացած է այսօր, բայց իր զարգացման սկզբնական աստիճաններով կը մատնէ ընդդիմադիրը անարգելու, խայտառակելու ցանկութիւն մը։ Փօլէմիլը, որ կ'օգտագործէ մտաւորական զարգացման բոլոր աղբիւրները և զրական արտայայտութեան բոլոր ձևերը, կ'այրէ, մոխրի կը վերածէ ընդդիմադիրը, կը բաւէ որ լեզու և քէմֆի ունենայ, պաշար ունենայ և անկեղծ ըլլայ։ Իրական հայոյանքը ստախօսութիւնն է, Սուրբ Հոգիին դէմ եղած, ըստ Աւետարանին։ Երեք տարիներէ ի վեր Ս. Հոգիին դէմ եղած այդ հայոյանքն է որ կը կրկնեն անգիտակից և ցաւազար խմբադիրները Ռամկավար թերթերու, յառած իրենց աչքը Բարեգործականի մեղրի կարասին։ Այս անաղուն ջրաղացները չեն անդադառնար թէ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

Ս. ՅՈՎՍԷՓ

Մաթթեոսի և Ղուկասոս Աւետարաններուն առաջին էջերը կը խօսին մեզի մարդու մը մասին, Նոյի նման ճարգար՝ մակդիրով բնորոշուած, որուն սակայն լուսանցքային սեղ մը վերապահուած է միայն հոգեւոր գրականութեան կամ Ս. Գրոց պատմութեան մէջ։ (Մեր խօսքը ի նկատի չունի բոլոր Բրիտանիական եկեղեցիները)։ Ս. Յովսէփն է ան, խօսեցեալը Ս. Կոյսին, որուն մեր եկեղեցին է միայն որ պատուած է «Աստուածահայր» աթոռոսով։ Կ'արժէ, Աւետարաններուն պարզած ակար լոյսին տակ (անոր մասին կցկուտը սեղեկութիւններ տրուած են հոն) խորհրդածութեան նիւթ ընել մեծ այս սուրբին կեանքն ու առաքինի վարքը։

Կու գար ան Դաւթի ցեղէն, որմէ, ըստ մարգարէական կանխատեսութեան, պիտի ծնէր Փրկիչը աշխարհի։ Հիւսն (աստղծագործ) էր ան արհեստով և իր բնականութիւնը հաստատած էր Դաւիթիոյ նահանգին սիրտը եղող Նազարէթ քաղաքին մէջ, որ հակառակ ատոր, կը թուի ոչ այնքան մեծ կամ նշանաւոր սեղ գրաւած ըլլալ Պաղեստինի այդ օրերու քաղաքներուն մէջ։

Աւանդութիւն մը կ'ընէ թէ Նախապէս ամուսնացած էր ան և հայր էր Յիման զաւակներու — Յակոբ, Յուդա և Շմաոն — (առաջինը՝ Տեսուհեղարը, զոր կաթուղիկ եկեղեցին կ'ուզէ նոյնացնել Ալիքեան Յակոբոս առաքեալին՝ ինչպէս միւս երկուքը՝ Սիմէոն Նախանձայոյդ և Յուդա Յակոբեան — Հայաշխարհի առաջին լուսաւորիչներէն Թադէոսը — առաքեալներուն հետ) և աղջիկներու՝ օրոնց անունն

ները չեն տրուած մեզի Աւետարանի էջերէն։ Տիկնոջ մահէն ետք է որ նշանուած է նոյնացեղ պարճանուհիի մը հետ — ահնկալիւի է տարիքի բաւական տարբերութիւն, ինչ որ խոտելի չէր այդ օրերուն — որ միմօր դուստրն էր Յովսէփի մայր և Աննայի, քարեպաշտ ամուլի մը՝ որ երկարատեւ սպասումէ և անձկայրեաց պաղատանքներէ ետք միայն կրցած էր արժանանալ Տիրոջ շնորհին, ծնողք ըլլալու անփոխարինելի երանութեան։

Ուրիշ աւանդութիւն մը կ'ընէ թէ երկար չեղաւ Յովսէփի աստեղոր կեանքը։ Եւ թէ Գրիգորոս 19 տարու էր երբ բաժնեւեցաւ ան իրեններէն ու աշխարհէն։

Կենսագրական սեղմ այս գիծերը ունկայն ոչնչով կը փոքրեն դերն ու գիրքը միծառաւատ այս սուրբին, որ աշխարհի Փրկիչին խնամակալն ու երկբաւոր ճայրը ըլլալու գերազանց պատիւին կ'արժանանար Տիրոջ ողորմութեամբ ու կարգադրութեամբ։

* *

Ս. Յովսէփ ամենէն աւելի պատոււում էր կաթուղիկ եկեղեցւոյ կողմէ։ Օրթոտոքս եկեղեցին հազիւ կը յիշատակէ զայն, Նախահարց չարքին, Ս. Մնակեղ կանխող Կիրակի օրը, Բաղճաթիւ են Հռովմէական եկեղեցւոյ մէջ վանքեր, մայրապետանոցներ, վարժարաններ, հիւանդանոցներ և այլ բարեկամական հաստատութիւններ, մեծ այս սուրբին անունը իրենց ճակտին հպարտօրէն կրող։ Անոր տօնը կը հանդիսաւորեն Մարտ ամսոյ 19ին։ Բաց աստի, կը յիշատակեն զայն նաեւ Մայիս ամսու առաջին օրը — որ շատ մը երկիրներու մէջ ճանչցուած է որպէս Համաշխարհային Բանուորականութեան Օր —, ճիւղաւոր Յովսէփի տօնը իբրեւ իսկ Կոյս Մարիամի, Հայր Յովսէփի և մանուկ Յիսուսի երրորդութեամբ կազմ

տարիներով միայն Բարեգործականի ցորենն է որ կ'աղան, առանց մտածելու Հաստատութեան մէջ թարմութիւն մտցնելու, օգտակար դառնալու համար մեր ոգեկան դիմագրական պայքարին։ Առայժմ այսքան։

(Շարունակելի՝ 4)

Ե.